

mély, 1 m széles árok első szakaszában egy árok látszódtott a metszetsfalban. A kiásott árokszakas utolsó harmadában pedig két gödröt pusztítottak el a földmunka során. A fenti szakaszokon az előző árokkal párhuzamosan, attól kb. 70 cm-re É-ra eső területre tervezett másik árok vonalában régészeti szakfelügyelet keretében lehetőségünk nyílt kézi erővel történő feltárássra. Az első szakaszon egy népvándorlás kori árok részletét, a másodikban pedig két Vanya gödröt tártunk fel.

2004. május 13. és június 30. között a lakópark II. ütemének területén 1,5 ha-nyi területet kutattunk át. Tíz szelvényünk közül hét üresnek bizonyult. Két esetben viszont az objektumok száma miatt a teljes ház alapfeltárást elvégeztük. A szondázást közvetlenül a patak É-i oldalán kezdtük meg. A nagy arányú újkori bolygatás mellett a 2–3. szelvényben egy mélyebben fekvő mocsaras részt figyelhettünk meg, mely egészen a pataktól kb. 150 m-re kezdődő 5. szelvényünk DNy-i faláig húzódott. A patak mentén lévő, mélyebb fekvésű területet változó, 1,5–3 m vastagságban újkori szeméttel töltötték fel.

Régészeti jelenséget csak három szelvényben tudtunk megfigyelni, ezekben is igen jelentős újkori bolygatás nyomát észleltük. A 78 objektum közül leletanyaga alapján egy császárkori, egy avar, két kora neolitikus gödör emelkedik ki, számos újkorinak bizonyult.

A Miskolci utcával párhuzamosan futó 8. szelvény tűnt egyedül újkori feltöltéstől mentesnek. Sekély újkori épületalapotások, gödrök azért jelentősen roncsolták. Szelvényünk déli részén futó, széles bejárattal rendelkező ároktól É-ra késő Vanya telep részletét tártuk fel. Az objektumok a Miskolci utca felé sűrűsödtek, nyilvánvalóan a telep folytatódik a már beépített terület alatt is. Az itt feltárt 52 objektum jó része a bronzkori telephez tartozó gödör volt, ezenkívül feltártunk három árok részletet, egy tüzelőhelyet. Továbbá két gödör késő avar leletanyagot tartalmazott, egy pedig neolitikus volt. Ez utóbbi korszakot egy levágott lábú, gödörbe hajított, neolitikus cserepekkel beborított csontvázas sír képviseli.

KOROM ANITA

106. Budapest, XVII. Bakancsos utca – Gyökér utca Ú

2004 folyamán szondázó kutatást végeztünk a Bakancsos utca – Gyökér utca által határolt területen (hrsz.: 125392/5), hogy a volt Podmaniczky–Vigyázó birtokon a birtokos család egykori mauzóleumának helyét felkutatassuk. Az 1960-as években elbontott mauzóleumnak napjainkban semmi nyoma nem maradt, így a kutatást régebbi térképek⁸ tanulmányozásával, valamint a felszíni jelenségek megfigyelésével kezdtük, ez némileg eltérő eredményt hozott. Az épület a térképek alapján

inkább a terület felső, síkabb részén állhatott, míg a felszíni jelenségek alapján inkább északabbra, a lejtő szélén. A kutatást a térképek alapján kezdtük meg. A hozzáférhető területen, később a betonburkolatot megbontva több kutatóárokot is húztunk, ám valamennyi negatív eredményt hozott. A mintegy 5–10 cm vastag zúzott kő és földréteg alatt mindenütt intakt, sárga-vörös sóder jelentkezett, amely még 2 m-es mélységben is követhető volt. A környéken végzett korábbi megfigyelések alapján ez természetes geológiai rétegnek tekinthető. Az északabbra húzott kutatóárokban először mindenütt földdel kevert épülettörmeléket találtunk, amely a bélyeges téglák alapján a mauzóleumból származik. Ez a törmelékréteg a terület különböző részein változó vastagságú volt, alatta azonban itt is az intakt sóder következett. Egy helyen találtunk meg egy pillértéglából épült alapozást. A mauzóleum alapjának részletei végül a két felület között nyitott kutatóárokban kerültek elő. Itt az épület ÉK-i sarkát tártuk fel, amelyet kb. 160 cm vastag épülettörmelék és feltöltés borított. Az alapokat, amelyek téglából és betonból épültek, a sóderrétegbe ásták, amely az épület K-i oldalán bolygatatlanul került elő. A rendelkezésünkre álló tervekhez képest az alaprajz, az eddig feltártak alapján, eltérést mutat, így feltételezhetjük, hogy egy módosított terv alapján épülhetett meg a mauzóleum. A bontás során a törmelékből a bélyeges téglákon kívül lépcsőelemek, a burkolathoz tartozó márvány- és kőlap töredékek, valamint egy díszes párkányelem került elő. A kutatás során a területen egyéb, régészeti korokból származó jelenséget nem találtunk.

FANCSALSZKY GÁBOR

107. Budapest, XVII. Rákócscsaba, Kereszt-dűlő B, N, Kö

A 2004. október 4–19. között végzett ásatás során a lelőhely (BP 07-08) keleti részén egy mélyszántással erősen bolygatott késő bronzkori (késő halomsíros) zsugorított csontvázas temető 6 sírját tártuk fel. A sírok többsége szinte teljesen megsemmisült, melléklet összesen két esetben került elő: az egyik erősen zsugorított váz állta alatt agancsból faragott, átfúrt amulett, egy másik sírban pedig egy kihajló peremű, éles hasi törésű, jellegzetes késő halomsíros csésze töredékét találtuk. A sírok mellett ismeretlen korú objektumok – egy árok és néhány lelet nélküli, sekély gödör – kerültek elő.

A lelőhely nyugati részén egy magányos, kora népvándorlás kori, a szubhumuszba ásott urnasírt, és néhány kisebb gödröt találtunk, melyek közül csak egyet keltezett egy középkori fültöredék.

REMÉNYI LÁSZLÓ – TÓTH ANIKÓ

108. Budapest, XVII. Rákócscsaba, Major-hegy R, N

2004. október 19. és november 30. között végeztünk régészeti feltárást a BP 05 számú lelőhelyen. Az 1. szel-

8 BFL XV. 16. f., 248/2a: 1940 körül, BFL 16. g. 219/9a: 1962

vényben a humuszréteg és a sárga altalaj találkozási szintjénél, a nyelés során nagyobb mennyiségű kövesedett állatcsontot találtunk, egyes esetekben összefüggő vázrészeket figyeltünk meg. Dr. Vörös István előzetes meghatározása alapján mamut, bölény, szarvas és ló maradványai azonosíthatók. A szelvényben előkerült objektumok közül kettő volt a rézkorra keltezhető, a régészeti objektumok többsége a kora népvándorlás korhoz köthető.

A 2. szelvény nyugati részén egy nagyméretű gödörkomplexum bontása nagy mennyiségű rézkori kerámiát, állatcsontot és paticsot eredményezett. A szelvényben talált többi objektum a kora népvándorlás korhoz tartozott.

A 3. szelvény humuszolása során 4 objektum került elő, melyek közül az idei ásatás során csak a szelvény legdélebbi részén húzódó, ÉK–DNy irányú, leletanyag nélküli árok részletét tártuk fel.

REMÉNYI LÁSZLÓ – TÓTH ANIKÓ – KOROM ANITA

109. Budapest, XXI. Csepel, szennyvíztisztító telep R, B, LT, A

A Budapesti Történeti Múzeum Ős- és népvándorlás kori osztálya 2004. július 1. és november 19. között előzetes régészeti feltárásokat végzett a Csepel-szeget ÉNy-i csúcán, a Nagydunasornak nevezett területen. A tervezett szennyvíztisztító telep mintegy 27 000 m²-nyi feltárt területén 24 kutatószelvényt nyitottunk, több régészeti korszak számos, igen nagy jelentőségű lelete és objektuma látott napvilágot.

Feltártuk a *középső rézkor végi* ún. tűzdelt barázdás díszű kerámiát készítő népesség (Kr. e. 3800–3600) néhány településobjektumát és a településen belüli sírjait. A sírok alig különböztek a hulladékgyödröktől. Az elhunytat az ételáldozattal együtt a megásott gödör aljára helyezték, a félig betemetett gödröt sárga, agyagos földdel letapasztották. A gödör felső részében töredékes kerámia-, állatcsontmaradványok, valamint egy-két kőeszköz volt. Ezek alig különböztek a szomszédos hulladékgyödrökben előkerültektől.

A *kora bronzkori* harangedény Csepel-csoport négy hamvasztásos sírját tártuk fel. Belőlük a korszak jellegzetes, vörös színű, sávós, pecsételt díszítésű, harang alakú edényei, valamint lapos és négy lábbon álló táljai, továbbá kis bögrék és tálak kerültek elő. Ugyancsak előkerültek a népességre jellemző kőből csiszolt csuklónvédő lemezek, csontból faragott gombok, és egy igen ritka, ép állapotban eddig nem ismert, rátétes plasztikus díszítésű urna.

A bronzkor későbbi szakaszára keltezhető nagyrévi kultúra temetőjében mindkét rítus, az egymás mellé, alkalmanként egy vonalban elhelyezett edényekből álló síregyüttesek (amelyek közé beszórták a hamvakat); valamint az urnafészkes temetkezés is megtalálható volt.

Nagy jelentőséggel bír a 19 sírből álló *kelta* temetőrészlet. A vegyes rítusú, hamvasztásos és csontvázás sírokból álló temetőből előkerült leletek alapján a kelta népesség helyi megtelepedését az eddig ismerteknél jó-

val korábbra, egészen a Kr. e. 4. századra tudjuk datálni. A sírokból fegyverek (vaskardok, lándzsák, kések, pajzsok vas alkatrészei), ékszerek (bronz kar- és bokaperecek, bronz- és vasfibulák, amulettek, paszta- és korallgyöngyök) valamint kerámiaedények kerültek elő. Ez utóbbiak nagyobb része már korongolt, de néhány közülük még kézzel formált, és esetenként szkíta, illetve késő bronzkori hagyományokra vezethető vissza. Kiemelkedő jelentőséggel bír az a kézzel formált, kétfülű edény, melynek mindkét füle egy-egy plasztikusan kidolgozott emberalakot formál. A sírokból előkerült tárgyak alapján azt mondhatjuk, hogy a temető használata mintegy kétszáz évet ölel fel.

A területen egy kelta településrészlet is előkerült, amely azonban korban nem egyezik a temetővel. Hulladékgyödröket és egy eredetileg valószínűleg agyagki-termelő gödörként használt nagyméretű objektumot tártunk fel mintegy száz méterre a mai Duna-parttól. A nagy mennyiségű paticsrög, grafitos, vörös-fehér sávós festett, és az egyszerű házikerámia, a vaseszközök és bronztárgyak alapján a telepet Kr. e. 1. századnak lehet meghatározni.

Nagy jelentőségű az előkerült *avar kori* településrészlet is. A két félig földbe mélyített házból, egy nagyméretű kemence hamusgyödréből (maga a kemence a többszörösen kibővített szelvényen kívül helyezkedik el), egy-két árokból és egy vízgyűjtő medencéből álló településrészlet viszonylag kevés, de korban jól meghatározható leletet tartalmazott. A feltárt objektumok egy meglehetősen laza szerkezetű, egymástól nagy távolságban elhelyezkedő tanya jellegű településre utalnak. Az előkerült kerámiaanyag alapján a telep a Kr. u. 8. századra datálható.

HORVÁTH M. ATTILA – ENDRÓDI ANNA

110. Budapest, XXII. Campona utca 1. U, B, LT

Az egykori nagytérenyi sertéshizlalda területén 2001-ben egy 5 hónapos megelőző feltárás keretében 3 korszak (késő bronzkor, késő vaskor, Árpád-kor) településének maradványai kerültek elő. 2004-ben az épület szerkezetét tartó pontalapok kiásásakor (hrs.: 2331/1) több régészeti objektum feltárását figyeltük meg.

Márciusban a nyitott pontalapok metszetalában 12 őskori objektumot (tárolóvermeket, gödröket, házakat, tűzhelyeket) dokumentáltunk. Teljes bontásuk biztonságtechnikai okokból nem valósulhatott meg.

Az április 14–28. között lezajlott tényleges megelőző feltárás két zónára szorítkozott. Munkánk során 24 régészeti objektum került elő, hét a késő bronzkori urnamezős kultúra, kilenc kelta, egy pedig neolitikum idejéből származik. Előbbi két korszakból méhkas alakú tárolóvermek, gödörkomplexumok, cölöplyukak láttak napvilágot, illetve egy a kelta időkből származó ovális alakú műhelyobjektum, melyhez a járósintre tapasztott külső kemence csatlakozott. Mindenképp meg kell